

Vaga nationella kunskapskrav orsakar vanmakt i skolan

Skolans nationella kunskapskrav tolkas på olika sätt av lärare, trots att riksdagen har stora förhoppningar om motsatsen. Anledningen är att kraven är vaga och väcker många frågor, något som leder till en slags vanmakt. Det visar en ny avhandling vid Göteborgs universitet.

Staten har gjort tre försök att formulera nationella kunskapskrav inom ramen för det målrelaterade betygssystemet: år 1994, 2000 och 2011. Kunskapskraven beskriver vad som krävs för godtagbara kunskaper och för olika betyg.

Doktoranden Gunnar Hyltegren har undersökt hur lärare tolkar kraven, vilka förhoppningar som riksdagsledamöter har på dem samt hur användbara de är för lärare. Hans resultat visar att det finns lärare som tror att skolans nationella kunskapskrav beskriver olika slags kunskaper på de olika betygsnivåerna. Följden kan bli att man försöker hitta eller kanske till och med konstruerar motsvarande kunskapskillnader hos sina elever.

– En annan vanlig missuppfattning verkar vara att den elev som pluggar in tillräckligt många faktakunskaper och lyckas komma ihåg dem vid provtillfället därmed har nått upp till kravet för godkänt, säger Gunnar Hyltegren.

Men det finns också lärare som inser att kunskap är ett mycket mer komplicerat fenomen, som att faktakunskaper förutsätter både förståelse, färdighet och förtrogenhet.

I samband med reformerna 1994, 2000 och 2011 uttrycker riksdagsledamöterna synnerligen stora förhoppningar på att kunskapskraven skall kunna förbättra den svenska skolan. Gunnar Hyltegren har studerat samtliga 197 riksdagsmotioner från 1990 till 2011 som behandlar de nationella kunskapskraven.

– Om endast ett fåtal av alla dessa förhoppningar hade förverkligats, så skulle vi haft en mycket bättre skola, säger han.

Gunnar Hyltegren har också tittat på kunskapskravens användbarhet för lärare i grund- och gymnasieskolan.

– När kunskapskraven inte är precisa utan så påtagligt vaga kan användbarheten starkt ifrågasättas.

En annan av Gunnar Hyltegrens slutsatser är att kunskapskraven är minst lika vaga 2011 som de var 1994. Detta kan tyda på att det helt enkelt inte går att nationellt precisera kunskapsnivåer i ett skolämne.

– Vagheten leder till vanmakt. Elevers, lärares och rektorers frågor staplas på varandra: Var går gränsen mellan godkända och icke godkända kunskaper? Vem är egentligen i behov av extra stöd? Kan man verkligen ge ledning och stimulans även till den elev som lätt når de krav som minst ska uppnås när man inte ens är överens om vad denna nivå innebär?

Läs avhandlingen: <http://hdl.handle.net/2077/37062>

Avhandlingen har genomförts inom ramen för forskarskolan i utbildningsvetenskap vid Centrum för utbildningsvetenskap och lärarforskning, CUL, Göteborgs universitet.

För mer information:

Kontakt: Gunnar Hyltegren, 070-309 50 47, e-post: gunnar.hyltegren@telia.com

Gunnar Hyltegren lägger fram sin avhandling *Vaghet och vanmakt – 20 år med kunskapskrav i den svenska skolan* vid institutionen för didaktik och pedagogisk profession fredagen den 21 november, klockan 13:15. Plats: Pedagogien Hus B, sal BE 036, Läroverksgatan 15, Göteborg.